

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide
Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 17. kimovca 1869.

List 38.

Božji mir.

Kaj bi hotel tu iskati,
Da bi želja se spolnila?
Kjer ne more mirovati
Grešnega veselja sila;
Kjer že danes urno zginе,
Kar še včeraj smo ljubili;
Strasti boj nikdar ne mine,
Kjer z vestjó smo se borili.

Kaj bi tukaj še dočakal,
Tu, kjer vse se spremenujo?
V kri orožje bi pomakal.
Mir le malokrat praznuje.
Vstali krivi so preroki,
Blagor ljudstvu ponujaje,
Kar otrobi proti moki
So lažnjive njih prodaje.

Srečno, solzna mi dežela!
Preč lažnjivi kraj sladkosti!
Išmo večnega veselja,
Tu skazuješ nam britkosti;
Da za Bogom hrepenimo,
Tu ne najdemo ničesa,
In zato skerbno služimo
Čas življenja si nebeza!

Božji mir — beseda sladka!
V sercu čistem mirno bivaš,
Sreče tvoje pot je gladka,
Kjer tolažbe vir razlivaš.
Pošlji kapljice, studenec!
Pozabljivosti posvetne;
Da si spletem slave venec,
Rôsi cvetke mi prijetne!

Hrabrosl. Pernč.

Zaupaj v Boga!

Duša moja, čast prepevaj
Večnemu dobrotniku!
Čutje hvalno razodevaj
Pomočniku samemu:
On mogočni, vekomaj
Naš zveličar bode naj!

V revah bili smo zgubljeni,
Božja milost vidi nas:
Božji Sin ljudem rojeni
Čuje svojih britki glas;
Rešil je šloveški rod
On naš Oče, Bog, Gospod!

Kdo dobrot zamore šteti,
Kar jih Vsemogočni dá?
Vsak, kar more le prejeti,
Prejme vse zgolj od Boga:
Iz nesreč me je otél,
Ko prositi sem začel.

Milost božja večno traja,
Prihoda se ne bojim,
Če sercé gnjusobo graja,
Božjo milost pridobim,
Božji strah nas res uči:
Da nas Bog ne zapustí!

Bog poniža in poviša,
Kar presodi, to stori.
Slaba je kraljeva hiša,
Če je Bog ne obderži.
Slab pač slehern je namen
Ak' je brez Boga storjen.

Duša le v Boga zaupaj,
On ti spolnil bo prošnjo,
Milost in obljuba skupaj —
Bog je s svojo pomočjo.
Mili Bog ne zabi te,
Oh, le Njega primi se!
Hrabrosl. Pernč.

Iz Amerike.

Vabashau, Minn., 18. avg. 1869.

Pri nas se je žetev ravno dobro pričela, kmetje vsi na polji delajo, duhovni imamo v tem času malo opraviti, ter lahko zopet kako pisemce pišem. Pridelki so letos tu kaj dobri, posebno pšenica, ki je skoraj edina podpora te države, je kaj lepa in bogata. Grozno veliko je imajo nekteri tu; če je le kolikaj kmet, je ima več ko tisuč mernikov. Vreme je bilo spomladi in tudi po leti vedno merzlo, neprijetno in deževno, še zdaj ni nič stanovitnega; vender vse to pšenici celo nič ni škodovalo, taka je, da je morebiti nikjer v zedinjenih državah take ni. Naj več je na vremenu ležeče zdaj o žetvi, dva dni je dež zlo nadlegoval, — zdaj je zopet lepo. Voda je tako narastla, da je marsikteremu vso že požeto pšenico vzela. Kmetu blizu tukaj je vso vzela, kar je je na 40 oralih sveta rastlo. Po gričih pa dež nič ni škodoval. Dobra letina, to je pač imenitna reč tudi za misijonarja, ki mora za cerkve koledovati. Kar se v jeseni dobi, to je vse, med letom je le težko kaj. Jaz moram to jesen kakih tisuč dolarjev nakoledovati za novo cerkev, ki je skoraj že dodelana, polovico sem že plačal. Kadar pričnemo tu cerkev delati, gremo okoli k vsakemu katoličanu, mu precej določno pokažemo potrebo in koristi nove cerkve, kako da je vsak dolžan k temu po zmožnosti pomagati, — potem mu damo list, da zapiše ime in koliko in kdaj bo plačal. Naših kmetov imena imajo taki kredit, da lahko vsako reč dobimo v mestu, ako pokažemo, koliko je obljubljenega. V jeseni, kadar pšenico prodaja, mora misijonar, ki je navajen že „vandranja“ po hribih in dolinah, travnikih in gojzdih, zopet palico vzeti in od hiše do hiše iti, ter koledovati, kar se je obljubilo. Ali to je malo težje in kasnejše delo, kakor pa podpisane obljube kolektirati. Kadar je pšenica draga, še gre, kadar pa prav po ceni, kakor lansko jesen, je pa joj za duhovna; čas pride, da mora denar plačati, obljuba več ne veljá, — in kje ga če vzeti? Tako marsikteri pride v velike zadrege. Letos, upam, bomo lahko vse obravnali.

Četertega tega mesca so se pričele duhovne vaje za nas v št. Pavlu. Eno in dvajset ur sem se vozil gori v parobrodu, tako počasi je šlo; vendar prav prijetno je bilo, ker smo ravno trije duhovni skupaj naleteli. Tudi pričkanje o verskih resnicah kat. cerkve, ki ga kak amerikan ali kak prav „nabiksan“ in oglajen prekant z duhovnom začne, čas kaj okrajša. Akoravno smo napravljani skoraj kakor drugi, nas vender posebno Amerikani koj spoznajo. Malo časa si na parobrodu, že pride kak taki okoli, ki ga vest peče, ali ki bi rad duhovna kaj boljšega podučil, ali svojo modrost na materialistiškem polji pokazal, se vsede zraven duhovna ter

vpraša: „You are a catholic priest, are you? (Ste li kat. duhoven?) „Yes Sir, I am.“ (Da, — sem.) In potem se govor začne o eni ali drugi reči, ki protestantom ne dopade. To terpi po cele ure in okoli stoječi poslušajo, kdo bo zmagoval.

Da katol. duhovnu ni ravno treba doktorju sv. pisma biti, da take modrijane v kozji rog požene, akoravno mislijo, da ga bodo v sv. pismu vjeli in mu popolnoma besedo vzeli, se lahko razumi, ker resnica se ložej zagovarja, kakor pa pajčevina posvetnega modrovanja in laži. Kdor koli v začetku zagovora veljati da, da sv. pismo so božje bukve, in da bo pustil pameten dokaz veljati, takega kat. duhoven, ako si količkaj vé pomagati, lahko v kot spravi; posebno z Amerikani je to lahko, ker vse prav bistroumno presodijo. Ravno na poti v št. Pavel se tudi meni približa neki učen Amerikan, ki tu v Vabašah stanuje, ter prične govoriti, o Materi Božji, o spovedi, o katol. cerkvi sploh, o duhovstvu itd. Razlagal sem mu vsako reč tako dolgo, da je bil prepričan. — Se vé, da prepričan biti — in verovati ste dve različni reči. — Na zadnje pravi: „Nekaj posebnega mora biti z Vami in Vašo cerkvijo, ker so katol. duhovni tako spoštovani, ne le od svojih čed, ampak celo od dobro izobraženih protestantov in nevercev, kakor bi nekaj posebnega k spoštovanju takorekoč sililo“ itd.

Z velikim spoštovanjem je govoril o usmiljenih sestrah. *) Kmalu potem američanski mladenec, 18 let star, pristopi k meni in me praša, če sem jezuit. Odgovorim mu, da ne. Potem mi pripoveduje, kako se je v 6 letih pri jezuitih izuril v novem Jorku. Akoravno sam protestant, jih ni prehvaliti mogel, in prav čudno se mu zdi, da v Evropi, katoliški deželi, od časa do časa te vnete in učene može preganjajo, ali pa jim življenje grené po mnogoterem načinu.**)

Med takimi in drugimi pogovori parobrod v št. Pavel prispeha ob 8 zvečer. Večidel so bili že duhovni zbrani v škotovi hiši. To je bilo pozdravljanje! Zakaj, nekteri se že dve leti nismo vidili. Našel sem čast. Nestor-ja g. Pirca, ki so še kaj terdni; našel sem tudi vse druge rojake. Število našega duhovstva se je te dve leti kaj narastlo, vsih je menda 64 že; samo 44 nas je bilo pri duhovnih vajah, ker drugi so benediktini, ki jih imajo poprej sami. — Marsikter misijonar nosi seboj znamenje svojega terpljenja po misijonih.

Vis. čast. g. Goifon je z leseno nogo, ker prava mu je zmerznila; več jih je kruljevih, ki so se padši s konja poškodevali in si zdaj s palico pomagajo. Pa malo se za to menijo, — vsi so veseli in zadovoljni. Duhovne vaje so se pričele ob devetih (v sredo 4. avg.) zvečer z večerno molitvijo, in so terpele do 9. t. m. zjutraj. Vodili so jih izverstni jezuit P. de Blick v angleškem jeziku po sledečem redu.

A. M. hora 5 Surgitur, 5 $\frac{1}{4}$ Preces matutinae, 5 $\frac{1}{2}$ Prima meditatio, 6 $\frac{1}{2}$ Missa, 7 $\frac{1}{4}$ Jentaculum — Tempus liberum. 8 Parvae horae — Tempus liberum. 9 Lectio spiritualis, 9 $\frac{1}{2}$ Tempus liberum, 10 meditatio secunda, 11 Tempus liberum, 11 $\frac{1}{2}$ Examen practicum, 12 Prandium. — Recreatio in silentio.

P. M. 1 $\frac{1}{2}$ Rosarii tertia pars privatim. 2 Vesperae et Completorium. 3 Conferentia-Reflexio per 10 momenta. 4 Tempus liberum. 5 Mat. et Laudes; — tempus liberum. 6 Meditatio tertia. 7 Coena. — Recreatio in silentio. 8 $\frac{1}{2}$ Preces vespert. — Praeparatio ad meditat. — Examen conscientiae. 9 Ad quietem.

Premišljevanja so bile kaj krepke in v serce sega-

joče. Zvedeni dušni voditelj niso v svojih govorih zbranih, poetičnih besedi iskali, niso krasnih rožic sadili, ki le k občudovanju vlečejo, serca se pa ne dotaknejo; temuč golo resnico so nam v primerni obleki kazali tako, da je vsaka beseda serce zadela.

I. Premišljevanje: Čemu smo na svetu, kaj je naš namen? Kaj mično so to izpeljali (naj zapopadek zapišem): Stvarjeni smo za Boga, ne za svet, in ker nas je Bog za-se stvaril, nam je tudi take posebnosti, take lastnosti dodelil, ki nobena druga stvar na svetu taccih nima. Premišljuj lastnosti, lepoto in posebnosti trupla, kako umetno je narejeno; potem dušo, podobo Božjo, nje krasne lastnosti, kaj vse lahko premišluje, kako lahko sega čez meje vidnega sveta v brezkončno večnost, kako v mislih prehodi peklenko brezno, in strašno terpljenje tam lahko prevdarja; pa se tudi zamorek v mislih z angelci v nebesih sprehajati itd. Človek je tedaj izverstno vredno, delo vsegamogočnega Stvarnika, in iz tega sledi, da se moramo popolnoma Bogu izročiti, Boga vedno pred očmi imeti, ga v vsih rečéh viditi z očmi žive vere; da ga ljubimo, mu služimo in se vedno za tisti srečni kraj pripravljamo, kamor smo namenjeni. To samo človeka v resnici srečnega stori, ne pa posvetno življenje, ki ravno od pravega namena odpeljuje, in kolikor bolj posveten človek na tej napčni poti mirú iše, toliko bolj ga zgubiva, ker človek ne more srečen biti, dokler v Božjem naročji ne počiva.

II. Premišljevanje. Ko so v prvem premišljevanji dokazali prvo stvarjenje človeka za Boga in nebesa, so razložili v drugem premišljevanji drugo stvarjenje človeškega rodu po Jezusu Kristusu. Vzeli so za to besedo: „Et incarnatus est.“ Tu so terpljenje Kristusovo od rojstva do grenke smerti na križu kaj ginljivo popisovali. —

Iz pravega stvarjenja, kakor tudi iz drugega nam kaj lepo ljubezen Božja nasproti sveti, vidimo v nji svojo merzloto in mlačnost in se tako — to premišljevanje — sami sebe spoznavamo, kar je posebno namen duhovnih vaj.

III. Premišljevanje. Poklic v duhovski stan, — zopet iz same ljubezni Božje.

IV. Premišljevanje. Smertni greh, kakor Bog o njem sodi. — Zavoljo enega samega smertnega greha je toliko angeljev zavergel, ki jih je iz gole ljubezni stvaril, da bi se ž Njim na vse veke veselili. Popis teh angelov pred padcem; po grehu. Kazen za-nje je večna. Ali nismo tudi mi kaj enakega že zaslužili? „Sed misericordia Dei salvi facti sumus. — Namesto teh zaverženih angelov Bog vstvari človeka iz čiste ljubezni, ga postavi v raj, da bi bil popolnoma srečen, se ž njim pogovarja, ž njim sprehaja; — pa glej, en sam greh in vse je proč, ven mora iz raja, celi svet je nesrečen. Popis nasledkov za človeški rod — vse te je storil en sam smertni greh. Kaj bodo taki grešniki k temu rekli, ki imajo na tisuče smertnih grehov na vesti? itd.

V. Premišljevanje. Smertni greh, ako ga presodimo od svoje strani. — Kdo je razžaljen. Kolikor višja in imenitnejša oseba, ki se razžali, toliko večje razžaljenje. Tu pa je Bog sam razžaljen. Kdo ga pa razžali? Človek, revni črviček na zemlji, prah in pepel, — in si upa reči Stvarniku: „non serviam“, „ne bom Ti služil.“ On se zoper zapovedi Vsegamogočnega vzdigne, akoravno so studenc Njegove ljubezni do nas. Človek je tempelj sv. Duha, pa ga oskruni, sv. duha odpravi, ter se hudobnemu duhu v službo zapiše; — noče Kristusa, ampak Baraba, ne prijatla, ampak sovražnika! — Grešnik dela zoper odrešenje. Kaj je vse Kristus za-nj terpel, pa on se ne zmeni, ni mu mar za Njegovo terpljenje, da le sam v mehkužnosti in strasti živeti zamore; ni

*) Treba bi bilo graške pretepacve usmiljenih sester v Ameriko poslati, da bi se umazanci nekoliko ubrisali. Vr.

**) Tedaj bi bilo tudi „taglatovske“ ljudi in „konstitucionarje“ k američanskim mladenčem v solo poslati. Vr.

mu mar za Njegovo žejo, da le on sam čez mero jesti in piti ima. Pred ljudmi se grešiti boji, pred Bogom pa se ne trese itd.

VI. Premišljevanje. Pekel. Tu so mnogostransko razlagali terpljenje pogubljenih.

VII. Premišljevanje. Smert. Kaj je smert? Tisti trenutek, ko naše zasluženje in zadolževanje neha. — Vsa priložnost je potem odvzeta. Kdaj? Kje? Kako? Kolikokrat bomo umerli, — vse to je neznano. Premišljuj smert pravičnega, smert grešnika itd.

VIII. Premišljevanje. Sodba.

IX. Premišljevanje. Zgubljeni sin. To premišljevanje je bilo kaj mično, vendar čas mi ne dopusti, da bi ga škiciral, ker imam ravno nekaj opraviti in tudi pismo bo predolgo.

X. Premišljevanje. Vstajenje. Prav lepo so primerjali vstajenje duše iz spanja greha z vstajenjem Kristusovim. —

V nedeljo smo imeli slovesno pontifikalno mašo, pri kateri smo vsi azistirali. Pridigo so imeli P. de Blick S. J., ki je pol drugo uro terpela. Precej terdo so protestantom na peto stopali ter iz zgodovine njih krivice zoper kat. cerkev dokazovali. — V ponedeljek smo vsi skupaj sv. Obhajilo iz škofove roke sprejeli; potem smo slovesni zbor imeli v cerkvi, kjer so nam mil. škof sklepe baltimorskega zbora oznanili in zaterdili, k koncu so nam sv. blagoslov podelili. Popoldne smo se še prijatli po št. Pavlu malo ozerli in drugi dan se zopet na svoje misijone razšli. — Ko sem se pri mil. škofu poslovil, so nam obljubili, da kmalo pridejo k nam birmovat; takrat, mislim, Vam bom zopet kaj pisal. In zdaj z Bogom! Pozdravite vse moje prijatelje.

Jak. Trobec.

Tri mesece na Jutrovem.

XLII.

(Nastop poti skozi Fenicijo. Haded, — Ajn-Sebe, Ajn-Ajnub in pričetek dežele Druzov. Pridno obdelovanje zemlje. Obed v arabskem „kanu“ in posebnosti v tej reči. Abuna Gerjos Mahúr in revni stau maroniških duhovnov. Slap. Judovski mladenči Nahle in slovenska mladina. Vas Šutil. Nesreča pri ježi. Deir-el-Kamar in njegove znamenitosti: imenitni verti, — svilstvo, — prebivavstvo, — cerkve, — Šmarnice, — prenočevanje pri jezuitih. Sedež poglavarja. Ed-Din-Beširov dvor. Srašne morije in požiganja l. 1860.)

Tridesetega mal. travna zjutraj ob 6 smo nastopili iz Bejruta prav znamenito pot proti jugu nazaj doli skozi nekdanjo Fenicijo. Potovali smo v začetku čez hribe, od Sajde do Ake pa zmiraj ob srednjem morji skozi mesta Sajda (Sidon), Sarepto, Zor (Tyrus), Ako (St. Jean d' Acre) in zopet v Tiberijo, kjer smo že bili pred malo časom. Kdor vé, kaj je bila nekdanja Fenicija, bo tudi razumel, kako zanimiva je ta pot. Zavili smo jo proti Deir-el-Kamaru v deželo Druzov do kamor nam je bilo ta dan priti.

V eni uri smo šli že čez potok Haded, ki je precej velik in veselo šumi spod hriba. Tudi bližnji kraj se imenuje Hadid. Vse na okrog je silo murv, oljk, palm, hribi zeleni, polje obdelano. Vidili smo pa ob Švajtému zopet tudi požrešne kobilice.

Ob 9 smo šli mem studenca Ajn-Sebe in ob 10 smo bili v Ajn-Ajnubu, kjer se prične dežela Druzov. Od Bejruta pa do tod je s kamnom tlakana pot, kakor še nikjer na jutru nisem vidil; pa tudi dalje je izpegljana dobra pot. Vsaka rida zemlje, ki se more skalovju utergati, se tudi po hribih pridno obdeluje. Tako bi bilo treba tudi po slovenskem Krasu; toda o tem pozneje.

Ob 12 smo vžili kosilce že na drugi strani večega hriba v „kanu“ ali nekaki jutrodeželski gostilnici, ki sem jo tukaj v taki podobi prvič vidil. Od te dobe je naše popotvanje nekako „poetiško“ in „idiliško“ postalo,

ali bi djal domače-jutrodeželsko. Bil je ta kan kakor stara slabo verdevana kovačnica, v kateri streže deržina popotnikom z nekakimi mlinci ali podpepelniki, skorej gotovo ravno tacimi, kakor ob Abrahamovih časih (zakaj na jutrovem se le malo kaj spreminja), potlej z mlekom, kavo in še s kacimi malimi pertljarijami. Šalica črne kave, malo več kakor pol jajca velika, velja pol pijastra; en podpepelok 5 par ali 1 vinar. Bolj znamenita pa mi je bila ta gostilnica kakor naj bolj očihrana evropejska kazina.

Dalje navdol jezdé proti globoki rupi sem prašal našega dragomana turka, če tukaj po teh gorah živé tisti gerduni, ki so uno leto ljudi (Maronite) klali, in rekel je, da. Viditi je pa, da so tod še pomešane družovske in maronitovske vasi, zlasti zdolej po dolini so že kristjani. Rekli so, da kmali od Bejruta so ob poti Druzi, bolj ob straneh pa Maroniti. V globini pri mlinu in žagi nas je srečal star katol. duhoven abuna Gerjos Mahúr iz Maaser-a, 5 ur od ondod. Prav smilil se mi je, ko je moral peš počasi lezti. V veliki revšini, kakor je viditi, živé duhovni po unih krajih. Prestopivši dostojin most čez potok Džesr (ako sem prav razumel) smo bili pri majhnem slapu, ki prijetno šumi z verhi nasprotnega hriba; po rupi pa rudeče cvetó oleandri, da je prav veselo viditi, ko bi le ne bilo med divjaškimi Druzi. Ti hribi so dosti vodenični. Vso pot od Bejruta je šel z nami dosti vljuden in mlad judovski mladenč Nahle (palma), ki je imel brata trgovca v Deir-el-Kamaru. Jud vse oblazi, kjer koli se dá kaj pridobiti. Slovenska mladina naj bi se od tacih učila obertnosti in varčnosti, da bi ne bilo — ne le na starost, ampak že v mladih letih toliko beračev, žganjarčkov in nepridnih postopačev — zlasti po mestih. Dosti je, da sta dva ali trije zanemarjeni potepuhi v kakem kraju, in vsi soseski delajo velike pritežnosti in vedno sramoto, ali celo še strah in grozo.

Vas Šutil, tesno pod hribom, ima nekaj čednih ozidji s katoliškimi Maroniti. Šli smo pa zmiraj bolj proti verhu družega hriba ob levi v terdo deželo Druzov. Strašne pečine so nad nami režale; Bog ne daj, ko bi se bila ktera sprožila! Kaj bo sodnji dan — že celo za grešnike in keršene slaboverce? — Že blizo cila današnjega dne se je g. Fridmanu sedlo oberno in dosti hudo je padel na družovsko skalovito zemljo ter se je hudo udaril na ledja in pišali. Zanikarna oprava pri konjih za ježo je dostikrat nesreče kriva. — Že pred mestom sem vidil na potu nekaj olikanih dečkov in eden je pravil, da hodi v šolo k o. Ludoviku pri jezuitih.

Ob 4 smo bili na berdih v mesticu Deir-el-Kamar-u, to je „Samostan mesecev.“ Ljudstvo pravi, da je bil ondi samostan s podobo Matere Božje, ktera je imela mesec ali luno ob znožji in od tod je mesto ime dobilo. Bele hiše tega mestica so zidane ob rebru nadvisečih velikanskih pečin, ki bi človek mislil, da se bodo svoj pot utergale in hiše zmlinčile, kakor pravi Isambert. Opanljivo znamenit je Deir-el-Kamar s svojimi verti, ki so izdelani ridama nakviško, ko nekako čudo umetne pridnosti in sterpljivosti; znamenit ne manj s svojimi svilnimi tovarnami in izdelavo svilne robe vezene z zlatom, zlasti za opravnj lišp (abajeh) velikih družovskih šejhov. Vidili smo v kacih dveh svilnicah razpreženo prav velikansko delo tega stroka.

Čudno je, da Deir-el-Kamar je glavno mesto Druzov, in vendar je skorej vse prebivavstvo keršansko. Do 6000 duš je menda mesto imelo pred velikim klanjem po grozovinskih Druzih l. 1860, zdaj jih utegne biti 3 do 4000. So pa katoliški in razkolniški greki, Maroniti, celo Angleži, zviti zavetniki Druzov, imajo svoj tempelj ali prav za prav neko hišo. Turška džamija,

ki so jo z velikimi stroški tudi že po morii zidali, stoji prazna. Hudobnih Druzov tudi zdaj tukaj ni kaj čutiti.

Maroniti imajo dve fari v mestu. Za žensko oliko imajo šolo sestre presv. Serca (neka jezuitovska naprava). Vsa olika je tedaj v duhovskih rokah. Kdo neki je svet omikal in človečnosti podobnega storil, če ne katoliški duhovni. Kjer pa izobrazo in uk naroda duhovstvo iz rok zgubi, tam gre vse rakovo pot, gre z razširjanjem nevere in pregréh vred v divjaštvo nazaj, v nesrečo, v pogubljenje. — Ogledali smo več cerkev tega mesta, in lejte! povsod so se pripravljali na „Šmarnice.“ Bil je namreč večer pred prvim majnikom. V maroniški cerkvi je mlad duhoven, ki je bil v Rimu v propagandi, vpravilno z veliko marljivostjo olepšave za Marijino čiščenje. V greško-katoliški cerkvi je duhoven s šolarji pél in molil predvečerek za šmarnično opravilo; otroci so bili sredi cerkve, zadej za pregrajo pa dosti ljudstva. Hvalili so nam ondote katoličane, da so pobožni. O. Ludovik, sicer maronit, ki je pa pri jezuitih, kjer smo bili čez noč, je pravil, da opravlja tako-le Šmarnice: Vsak dan je petje, 5 oddelkov rožnega venca, pol ure pa nagovor terpi. Tedaj niso odveč kratke.

Omenim naj, da tukaj je sedež Davud-pašata, sirskega katoličana, ki je od vlade postavljeni poglavar čez Liban.
(Konec tega oddelka nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Naslednji mladenči so sprejeti v Alojzijevišče. V 2. gimnazijalni razred: Jak. Jarec iz Medvod, Jože Jenko iz Cirkelj, And. Karlin iz stare Loke, Avgust Maršalek iz Ljubljane, Jože Oblak iz Lašič, Leop. Singer iz Idrije, Jan. Šmrekar iz št. Helene, Šim. Sinkovec iz Idrije. V 3. gimn. razred: Melb. Kljun iz Ribnice, Rok Merčun iz Doba, And. Šest iz bohin. Bistrice. V 4. gimn. razred: Fr. Gornik iz Sodražice, Jan. Orešnik iz Škocijana. V 5. gimn. razred: Štefan Dolinar iz Horjula.

Le na dan! Marsikterim častitim bravcem se utegne odveč zdeti, da je nekaj časa, kar Danica cerkvene slovesnosti precej obširno in dosti pogosto prinaša. Naj naravnost povemo, da naša misel in prepričanje je: „Le na dan!“ Naj zvejo vradnije, naj zvejo liberalci, naj zve vsak človek, kaj keršansko-katoliški narod ljubi in kaj mu je zoperno. Naj zve vsak, kako čversto se duhovstvo in ljudstvo derži svojih škofov, kako predraga mu je prava vera, verske šege in opravila, in da milovanja vredni pitani časnikarji in obrekovavci vsi s svojimi lažmi zoper duhovstvo in cerkev ne bodo nič opravili, temuč kolikor veči jamo kopljejo, toliko globokeje bodo sami vanjo padli — dosti prej kakor pa sami mislijo. Lažnjivo-liberalni časniki zoper cerkvenstvo in duhovstvo take reči pišejo, ki vsak pameten bravec na prvi trenutek lahko vidi, da so ostudne laži; zakaj tedaj bi mi poštenih in resničnih dogodb občinstvu ne naznanaovali v slavo sv. Cerkve Kristusove in njenih služabnikov, da tudi drugi vidijo hvale vredne djanja — in vsi skupaj hvalimo Očeta, kateri je v nebesih.

„Lehrertag.“ Kaj bode „lehrertag“ v Gradcu kahal, smodil in pekel, to je vsak lahko že naprej vedil. Torej je prav čudno, ako se kateri hvalijo zato, da so koga tje poslali. Svojo vero zaničevati se vsak nauči tudi lahko v domačih beznicah in iz „tagblattov.“ Dunajski vodja Köhler n. pr. je „andohtljivo“ zbrane učil, da „nezmotljivi učenik je sveta natura,“ — da se dogma ali verske resnice in bogoslovje vojskujejo zoper resnico; — da je bil ces. Julijan prav priserčen možak; — da morajo učitelji „intelektuelnega zeitgeista“ podpirati. S tem so menda učitelji gospodo-

vavci nove ère, ker so gospodovavci mladine. — In bilo jih je, kateri so živo ploskali takim „brezam“, „mavram“ in „šavram“ dunajskega Oglarja. Svetoval je še, da naj se dajo na svitlo bukve za „volksaufklärung“ in vlada naj zanje razpiše „premijo“, — čujte! „premija“ se svetuje na učiteljskem zboru za učitelje, na kakoršnem so se nedavno poprej pobijale in pobile „premije za otročiče!“

Očitna zahvala. Mnogo in lepih darov je dobivala naša gerdo oskrunjena in oropana cerkev; naša revna fara bi ne bila mogla škode poravnati, in le težko bi se bila žalost pozabila. Kar je bilo nam nemogoče, to so storile dobre serca. Vse smo popravili, da bi razžaljenemu Bogu dolžno čast le nekoliko poverili. Imamo zdaj namesto pokradene obleke lepo novo, in tako nam se žalostne serca tolažijo. Blagi dobroserčni dobrotniki! mnogo vas je, nekteri ste znani, drugi pa ste znani le Bogu in meni, ne bom vas po imenu našteval, ker hočete, da naj levica ne vé, kar desnica dela; vsem skupaj pa kličem: Bog vsegamogočni naj vam poverne na duši in na telesu, kar ste naši cerkvi sv. Jurja storili! Molili smo že za vas, molimo še in bomo zmiraj vas v hvaležnem spominu ohranili. Imeli smo že za vas 12. in 30. avgusta slovesno sv. mašo z blagoslovoma, ktere se je ljudstvo obilno vdeleževalo, in bomo še za vas darovali sv. mašo.

V imenu svojih faranov in svojem se preserčno zahvalujem vsem dobrotnikom ter še enkrat kličem: Bog poverni!
Ferd. Rebič, fajm.

V Čatežu pri Kostanjevici 2. septembra 1869.

Iz Liburnije — Sav... 25. avg. (Nekoliko zakasn.)

Gromeči možnarji, svirajoča godba, zastave, praznično oblečeni narod, navdušeni slavo- in živijoklici — kaj to pomeni? — Veselé se verni Poljanci, da v njihovo občino so prišli vikši duhovni pastir, vzorni gospod in mil. škof Jernej. Odličili so se Poljanci oziroma verskega čutja tako, da dostojni so občne pohvale pred svetom. Kot podružnica leprinske duhovnije pred nekoliko leti niso imeli ne stanovanja za svečenika, ne mesta za šolo, ne pokopališča, cerkev pa malo in siromašno. Obče spoštovani in od svojih dušnih ovčih preljubljeni sadanji pastir gosp. Fr. Zupan se je lotil pretežkega dela, odstraniti te neugodnosti, in doveršil je, kar je želel, za kar se je boril. Zdaj ima prostorno stanovanje z lepim vertom, šolsko zgrado, prostorno pokopališče in veličastno cerkev, ktero so ravno zdaj mil. škof posvetit prišli. Radodarno so dajali sosesčani darove na altar sv. Petra, devojke in mladenči so se vverstovali z novci med zveste sine in hčere soseskinega patrona. Odlikuje se pa med posebnimi darovavci še zlasti tudi svitla carska hiša in c. kr. deželna vlada. Kedar so pričeli pa delo, vdeležili so se Poljanci skoraj do naj slabjega fantiča z veseljem pri delu. Pevajoči overševali so naj težja dela, kazaje, da radovoljno delajo za čast Božjo in svoje poštenje. Zato jim je veselje igralo v bliskajočih očéh, ko so došli mil. škof posvečevat novo cerkev. Kedar so mil. škof došli, pozdravil jih je živijoklic zbranega množta, možnarji so zagermeli, vojaška godba zasvirala, mladi skoraj radosti poskakujejo, starčki pa otrinjajo debele kaple roneče iz očés, ki vidile so že mnogo na svetu, pa v svojem rojstnem kraju ne še takega veselja, take slave. Baš pravo so kazale besede vhodnega napisa: „Blažen, koji dojde u imenu Gospodinovem,“ njegovo blaženstvo razlilo se je nad vse nazoče. Cerkev je zidana po šegi cerkve sv. Petra v Rimu, obris in natančni model iz lesa je naredil g. Zadnikar, kaplan v Lovrani, zidarji izveršili so delo mojstersko. Veliki altar je iz marmora, kupljen v Benedkah, posvečen na čast sv. Petra; na malem altarju je angelsko pozdravljenje D. M.; dotično po-

dobro je naslikal šentvidskega podobarja Tomca 16 letni Fridel tako lično in očesu vgodno, da se je človek ne more dosti nagledati. Po cerkvenih obredih sledilo je veselje za veseljem. Najpervo je pozdravljala mala devojčica mil. škofa ko tako posebnega dobročinitelja soseske, ki so ji dali tako skerbnege pastirja itd.

Iskrene vošila vse mladeži, pa vse soseske podaja milostljivemu škofu k njihovemu godu (24. avg.) viharni živioklic, gromenje možnarjev in vesela godba sklene njen govor. Milostlj. škof so zahvalili za serčne vošila, očitno pohvalili sosesčane, padušnega pastirja gosp. Fr. Zupana, ki je bil vsemu delu duša. — V veselju in radostni družbi, pri kateri so bili nazoči skoraj vsi liburnski duhovni, prezgodaj je prišel čas ločitve. V spomin slovesnosti razdelila se je nazočnim pesem (že v Dan. omenjena) za god Njih milosti.

Iz Cerkljan. *) J. Pr. —

„Novo mašnik bod' pozdravljen,
Od Boga si k nam poslan.“ —

Tako se je razlegalo na angeljsko nedeljo 29. avg. po naši farni cerkvi. Obhajali smo novo mašo čast. g. Jožefa Omers-a iz Lahovič, ki je bogoslovske študije v teržaški škofiji doveršil. Ako omenim, da je že šestnajst dolgih lét zbežalo v dolgo večnost, odkar je bila tukaj zadnja nova maša, si lahko mislite veselje, ki je vsacemu nazočih kipelo iz serca. Vse je hitelo v Cerklje na novo mašo kakor marljive bučelice na cvetečo ajdico. Cerkev je bila že ob 9 natlačena, da je bilo kaj. Prelepe slovesnosti, kakor so v taci okolišinah navadne, so se veršile s posebno živostjo in marljivostjo; poživljaj pa jih je še zlasti lepo zloženi govor gospoda pridigarja J. Razboršeka, preizverstno petje gg. Golobiča in Vavkena, in pa prelepo vbrani čvetorospév naših sicer priprostih kmečkih deklic. Hvala gospodu Vavkeni, ki petje tako lepo vravnava! Pri enacih prilikah se človek prepriča, kako da pravo veselje, kakoršno se nikjer in pri nobenih veseljah sicer ne najde, je neskaljeno le pri cerkvenih slovesnostih. Zato pa tudi svet iše to veselje cerkvi in vernikom kratiti in kaliti; Bog pa svoje cerkve ne bo zapustil, če jo tudi dopusti poskušati.

Iz Velesovega, 27. vel. serp. Čujte novo dogodbo. Za četrtek 26. avg. popoldan ob treh je bila pri nas šolska preskušnja napovedana, pri kateri bi gosp. okrajni glavar predsedoval. Ker se mi je pa zdel primeren sklep gorenjskih součenikov kerš. nauka: se ne vdeležiti preskušenj, pri katerih bodo svetni gospodje nadzirovali, dokler od preč. škofijstva pooblaščenega duhovna zraven ne bode, napredek v keršanskem nauku pa predložiti pri posebejni preskušnji, in poslednjič otroke za znanje iz kerš. nauka z radovoljnimi darili razveseliti; torej sem tudi jest tako naredil. — Dan poprej sem vpričo gosp. fajmoštra preskušnjo iz kerš. nauka z otroci opravil in v imenik šolskih otrok napredek iz kerš. nauka zaznamoval, za očitne preskušnje odločeni dan pa (se vé, da z dovoljenjem čast. gosp. fajmoštra) nisem bil pričujoč. Po dokončani preskušnji mi g. učitelj pové, da je gosp. okrajni glavar v imeniku šolskih otrok nekaj pre naredil. Pogledam vanj in najdem, da je zaznava napredka iz kerš. nauka prečertana s černilom, spodaj pa so zapisane te le besede v sicer čisto slovenski imenik: „Bei dem Umstande als der Herr Schulkatechet zu der auf heute bestimmten öffentl. Schulprüfung demonstrativer Weise nicht erschienen ist und aus dem Religionsunterrichte heute keine Prüfung vorgenommen wurde, wird die hier eingestellte Klassifikation aus der Religion nach Durchstreichung als null und nichtig er-

klärt. K. k. Bezirkshauptmannschaft Krainburg 26. August 1869 in loco bei der Schulprüfung in Michelstetten. Derbitz m. p., Bez. Hptm.“

Povém Vam, tovariši, da tako dobrega spričala o učenju kerš. nauka od kranjnega glavarstva se nisem nadjal.

Jak. Vindišar.

Iz Prema, 8. sept. Ako bi zdaj oživel kateri ranjih, ki je pred letom 1867 umerl, ter bi tu sem nazaj prišel, gotovo bi se začudil zagledavši novo obširno farno cerkev na onem mestu, kjer je pred komaj par leti še stara tesna stala vsa razrušena, ter zavzét bi zaklical: nemogoče je, da so sploh znani siromaški ljudje teh krajev — na tako stermem hribu v tako malem času, pa v tako hudih letih in vsestranskih stiskah to krasno delo doveršili, to mora le čudež Božji biti! — Pač res, čudež Božji je! in prav roka Božja je očitna, ki je delala tukaj! — Očitovidin čudež Božji je, da je toliko težavnega dela in vožnje se godilo brez nar manje nesreče, ktera je bila večkrat videzno tako blizo, da je le sam Bog zamogel oteiti. To bi utegnil n. p. še svoje stare dni mlajšim pripovedovati in poterčiti deček, ki je bil spod visoke kuplje z odra padel, — in je ostal čisto nepoškodvan.

Skor prav brez vse denarne pomoči se je zidati začelo, — in vender se je dosihmal plačalo čez 9000 gl. (Hvala neomejena preblagim dobrotnikom!) — Res, da je tudi do blizo 4000 gl. še dolga, pa vsi ti stroški so v primeri z doveršenimi rečmi le prav mala reč. Cerkev zunaj na vse strani z bizantinskimi čeli (fasadami) in lepimi izrezi, znotraj pa nad podobo bizantinskega — na vse strani enakoširocega križa, v prijazni, na 4 čisto enacih (na videz nekako skor prederzno izpeljanih) lokih počivajoči odperti kuplji, ki je ozališana z raznobarvano, o solncu prelepo lesketajočo veliko zvezdo, bila bi lahko celo še za marsiktero mesto dična dovolj. Lahko se ji reče, da ni hramec; temveč da je res hiša Božja v pravem pomenu, visoka nad 8 sežnjev, ki človeka va-njo stopivšega nekako navdušno povzdiguje, in kateri se prav primerno podá zlatopisani kronografik z lansko letnico nad velicimi vrati: „Ecce habitaculum Dei veri!“ Verh tega se je napravilo mnogotero reči že novih in prenovljenih, ki so cerkvi potrebne. Taka je 5. t. m. zala nevesta čakala pripravljena prelepega svojega praznika (po „Danici“ napovedanega), namreč posvečevanja.

Že v četrtek popoldan ob 4 je začel strel z veselim priterkovanjem oznanovati bližajočo se redko slovesnost; — in tako se je o ti uri zvonilo veselemu prazniku vse tri dni. Med slavoloki, katerih prvi so vsi premil. knežškofa pozdravljali, kazal je poslednji ravno tikoma pred vhodom v cerkveno mirje besede: „Te Deum laudamus!“ Drugi napis je bil pred cerkvenimi durmi: „Veličastnemu Bogu in sv. Heleni!“ V cerkvi pa nad velikim altarjem: „Danes je ti hiši zveličanje došlo!“ (Luk. 19.)

Veseli dan se zazná; bil je lép, jasen dan, kakor bi se Bog sam, čigar dela je doveršeno, z nami radoval. — Premil. knez, ki so nas že v petek večer s svojim prihodom razveselili, začnejo v nedeljo okoli osmih zjutraj sv. opravilo ter posvečevanje cerkve in altarja, kateri je cerkvi primerno v bizantinskem zlogu, iz domačega belega kamna, ne drag pa prav okusno izdelan. — Ljudstva je bilo pri omenjeni slovesnosti od vsih bližnjih in daljnih strani zbranega za en lep tabor; kajti ne le cerkev, ki obsega do 3000 oséb, je bila polna; še zunaj cerkve bile ste ga dve tretjini v obzidanem, z gostimi mlaji okrog obsajenim cerkvenem mirji. Premil. višji pastir so med sv. opravilom prav živo in ginljivo pridigo imeli, ki bo ljudstvu tem bolj v spominu ostala,

*) Okrajšano.

ker dotemal ni še tod slišalo pridigati nikdar kakega škofa. Zato smo vidili, da so se nekterim starčikom koj solze potočile, da so le svitli knez na prižnico stopili. Po svetem opraviu so peli premil. škof slovesno sv. mašo, in naposled so še birmovali, vse to v nepretergani versti, kar je zares jako veliko pri njihovi že precej visoki starosti. — Z milimi čutili vdane ljubezni in priserčne hvaležnosti se je oziralo v ponedeljek zjutraj, ko so se odpeljali, naše ljudstvo za njimi, iz dna serca vošeče jim srečno pot. Bog jim poverni, ki so se nalaš za nas tako deleč potrudili blagovoljno, kakor tudi njihove zdajne in prejšnje darove, zarad katerih jih med neštevilnimi in obilnimi dobrotniki naša nova cerkev kot naj večega in naj pervega podpornika zapisane ima. Naj jih Bog zato tudi v svojih večnih bukvah zapisane hrani! —

K sklepu si ne moremo kej, da ne bi še izverstnega mojstra zidave g. Franc. Faleschini-ja, zdaj mestnjana Ljubljanskega, — ki je že peto farno cerkev na Kranjskem doveršil, — kot ven in ven poštenega zanesljivega, bistrournega in blagosernega možaka slehernemu prav živo priporočili; Bog daj, da bi še veliko lepih cerkvá zidal Bogu v slavo; satanu ter njegovim maltarjem in liberaluhom pa vkljub!

Iz Starega loga na Kočevskem. M. G. — Tudi mi smo bili letos tako srečni, da so nas premilostljivi gosp. knez in škof počastili ter tukaj sv. birmo delili. Ker smo le malo dni poprej zvedili, da pridejo, Jih sicer nismo mogli tako lepo sprejeti, kakor smo želeli; vendar pa smo storili, kar smo v tem kratkem času storiti zamogli. Napravili smo slavolok z ovenčanim nemškim napisom: „Willkommen! Hochwürdigster Oberhirt!“ (Dobro došli! Prečastiti vikši pastir!) Vhod v farovž in v cerkev kakor tudi pota, posebno pa cerkev smo bili okinčali. Prišli so k nam v saboto pred angelsko nedeljo. Že zgodaj je bilo vse na nogah, vse živo in čedalje več ljudi pred farovžem; kar se zasliši strel z bližnjega hriba in ob enem tudi zvonjenje iz eno uro oddaljene podružnice sv. Andreja v Kločah (Kletsch), pokanje možnarjev se čedalje bolj razlega, kmalo prihajata tudi dva srenjska moža, v znamenje, da so premilost. gospod knez in škof že prav blizo. Duhovšina, šolarji in mnogo ljudstva Jih je pričakovalo. Ob ¼10 smo jih v cerkev spremili, kjer je bila sv. maša in potlej birmanje. Vse se je ob 11 že zveršilo, kajti birmancev je bilo samo 341. — Ogledovali so pozneje našo precej veliko vas „Stari log,“ tudi Veliki log imenovano (po nemško Alttag, po kočevsko Loag). Stari log je ob cesti, ki derži na eni strani v Žužemberk, Dvor ali Fužine in v Rudolfovo, na drugi strani pa v kočevsko mesto, v Staro cerkev, Ribnico; z visokimi hribi je obdan in šteje čez 80 hiš. Premil. gospod knezoškof so se otročičem in drugim s svojo priljudnostjo in darežljivostjo močno priljubili. — Pri kosilu in potlej nam je le prehitro čas pretekel blizo do štirih, ko so nas med našim blagrovanjem zapustili.

Naše ljudstvo je bilo v resnici neizrečeno veselo, da je spet enkrat tudi pri nas bila sv. birma, ker minulo je nad 30 lét, kar se je zadnjikrat tukaj opravljala. (Vodijo se birmanci v bližnji kraj.) Naše ljudstvo je pri tej priložnosti zopet pokazalo, da mu je nad vse drugo neprecenljivi biser sv. vere, cerkev in služabniki Božji. Kakor se je ta dan, tako se tudi sicer ljudstvo lepo obnaša, zlasti v cerkvi, kamor rado hodi, ne le ob nedeljah in praznikih, ampak tudi ob delavnikih. Pohvaliti moram naše ljudi tudi, zato, ker radi darujejo za cerkvene potrebe, lepšanje cerkve itd., berž ko jih njih prečast. duhovni pastir gosp. Jož. Krombholz spomnijo. Želeti bi bilo pa, da bi ss. zakramente tudi večkrat v letu prejemale, ne le v adventu in o veliki noči. V sta-

rološki fari bivajo med Nemci tudi Slovenci, ki se pa prav lepo med seboj zlagajo, kar je vse hvale in posnemanja vredno! Z Bogom!

Z Dunaja, 13. sept. Včeraj, v nedeljo Marijnega presv. imena, se je po dunajskih cerkvah slovesno spomin, ko je bilo stiskano Dunajsko mesto rešeno l. 1685 po čudovitni zmagi poljskega kralja Jan. Sobieskega kervizeljnih turških stiskovavcev. Tudi v dvorni cesarski kapeli, kamor se nas je bilo zopet prav veliko učiteljev k slovesni sv. maši sošlo, je čast. gospod pridigar te dogodbe omenil, ter k sklepu svojega ogovora izrekel prošnjo do Marije, da kakor je bil Dunaj takrat rešen po Njeni priprošnji sovražnikov, ki so ga stiskali zunaj njegovih zidov, naj bi bil tudi zdaj oprostjen onih, ki ga stiskaje od znotraj. Kakošno sprelepo petje se sliši vsako nedeljo in zapovedani praznik zlasti v leti kapeli, tega skor ni izreči; — ko namreč pred sv. mašo najpred blago-mili, potem pa krepko-močni glasovi zapojó brez orgel sprelepi napev: „Asperges me Domine,“ po človeku šinejo take čutila, da bi skoraj res mislil, da je duša odmaknjena telesu. Mežnijsko službo v ti kapeli opravljajo sami dvorni strežniki; tudi dva dvorna žandarja stojita s puškami med opravilom kakor na straži na stranéh altarja. — Zapazil sem po cerkvah razun zadnjič omenjenih še marsikako lepo navado. Tako n. pr. pred pridigo in po pridigi, kakor tudi po litanijah, ljudstvo po cerkvi z duhovnikom vred glasno moli celi očenaš in česeno Marijo; — tudi pri sv. maši in popoldan pri litanijah o nedeljah ljudstvo navadno po vsi cerkvi z orglami poje dotične mašne in druge pesmi; se vé, ako ni kake godbe vmes. Lepo navado imajo tudi po Dunaji, da je skozi celi mesec zaporedoma pri farah skoz več dni Presveto Rešnje Telo izpostavljeno, in red se že o pričetku mesca po časnikih javno naznani. Taka pobožnost se vselej z zahvalno pesmijo skončá, in ljudstvo navadno spoje celo pesem: „Hvala bod' Gospod Bogu“ od pervega do zadnjega oddelka. Tudi gledé pokopavanja merličev je tu več bogoljubnih bratovšín (kakor jih imajo tudi v Ljubljani in bi bile sploh marsikje svetovati); naletel sem bil enega večera prav po nevedoma na mesečno pobožnost ene teh bratovšín v češki narodski cerkvi Marije Device „ob Bregu“ (am Gestade). Slišaje namreč že pod noč mem cerkve gredé v nji še petje in orglanje stopim noter in poslušam, kaj ima to pomeniti, ker ni bilo na altarju še nič sveč prižganih, in je vender vedno več ljudstva v cerkev prihajalo. Kmalo stopi vender pridigar na leco in je prav ginljivo govoril o žeji duš v vicah. Po pridigi so bile potem še litanije, in iz cerkve stopivšemu mi na vprašanje odgovori postaren možicelj, da ima tako pobožnost vsaki zadnji čertetek v mescu ena izmed zgoraj omenjenih brotovšín. — Nič posebno novega tudi ni na Dunaji viditi o nedeljah zidarje, tesarje itd. delati; — celo na mali Šmarin, ko smo šli z nekim g. profesorjem malo delj ven iz mesta, so že precej dalječ od Dunaja na nekem polju trije kosci tako mahali po neki detelji, da je vse vprék letelo. Čuditi se je o posvečenih dnevih taki prederznosti; spravlja pa, kakor naš pregovor dobro pravi, „vsak sam v svojo mavho.“ Z Bogom!

Iz Drinopolja na Bulgarskem, 26. avg. 1869. (Konec.) Po petju: Sanctus Deus etc. je bral šolski ravnatelj v francoskem jeziku naslednji govor: „Vsak dobro misleči človek bo priterdil, da je otroško izrejevanje za odgojitelja prav težka, pa imenitna naloga. Prav težka, pravim, ker posebne pazljivosti je treba gojitelju, ki mora nato ro otrokovo poznati, da vé v njem natanko razločevati dobro od hudega. Prav imenitna je ta naloga, ker otrok je ud človeške družine, ktera bo imela korist ali škodo, po načelih, ktere se vcepijo otroku. — Kakor je že v semenskem zernu po bistvu celo drevo

ali zeliše, tako je v otroku podoba Božja. Da se zeliše razraste in rodi, treba je zernce vsejati v primerno zemljo. Kar so zemeljske tla za semensko zernce, to je otroku odreja; če tedaj otrok nima dobre in primerne odreja, je nemogoče, da bi v njem podoba Božja v svoji pravi lepoti odsevala. — Naloga dobre otroške odreja je, um, voljo in serce otrokovo tako likati, da se ne zanemarja nobena teh 3 dušnih moči in da ne prebuhti ena nad zamorjenje druge.

Od kod toliko nemira in prepira v družinah? Vzrok temu je slaba izreja otrok. Od kod toliko žalostnih prigodkov v človeški družini, če ne od slabe izreja otroške? Zakaj je dandanašnji toliko naših bratov zmotenih zadržan vere? Zato, ker se veliko pogreša za dobro izrejo otroško.

Iz dosedaj rečenega je jasen namen naše učilnice, razvijati po naši zmožnosti učencem um, ter jih peljati dalje po poti vsakoršnih véd, dobro vedoči, da je izvir vsakterim vednostim Bog, ki tirja od nas naj bogatejši sad našega uma. — Pa učenost brez vere ni vredna človeka, še le prav lahko škodljiva muje; zato si moramo prizadevati, da otrokom vse resnice naše sv. vere razlagamo jasno, kolikor je mogoče, in jim dopovemo, da mora človek svoj um podvreči razodenju Božjemu, da je le takrat varen in pa prost smertne rane, ki je napuh, ako se ponižno podverže neskončni vsemodrosti Božji.

Hudo se motijo oni, ki menijo, da protestanstvo več pomore k omiki človeštva, kakor pa katoličanstvo. Protestanstvo je po Nemškem sicer močno razširjeno, vendar ne presega katoličanstva v učenostni izoliki. Katoličanstvo 19. stoletja šteje mnogo izvrstnih in velikih mož v umetnosti in učenosti. Omenim naj samo nektere: Pater Seki, znani zvezdogled, gosp. Chantrel, imenitni zgodovinar, gosp. Görres, slavni modroslovec, duhoven Liszt, imenitni muzikar, gosp. Rödwitz, pesnik itd. itd. Katoličanstvo je tedaj tudi v vedi prvo in se trudi le za pravo omiko, ki ima podlago na pravi, prosti in ponižni veri.

Kakor um otroški, enako potrebno je likati tudi njegovo voljo, kajti po tej se ravna npravno (moralčno) življenja človekovo, in po tem njegov vnanji in notranji mir, to je, da ima človek mir sam sabo, in mir s svojim bližnjim. Likanje volje mora biti tudi djavno: otrok mora ljubiti pravo in dobro; napčno in hudo pa mora sovražiti. K vsemu temu pa je treba od volje truda in dela, in ne kar majhnega. — Vediti je odgojencu, da je volja človekova kakor duhovni meč, s kterim se pobija hudo, dobro pa se brani. Da učenec svojo voljo vadi s prepričanjem, mora vediti, da je volja nar imenitni dar Božji, po kateri mu je podeljena prostost, ktere ne more zatreti nobena moč na svetu; zategadel je spodobno, da se podverže ta volja na zemlji skušnji; in da se ta skušnja dobro opravi, treba je pridno delati in se truditi. Gojenec mora slednjič tudi umeti, da ravno prava prostost volje povzdigne človeka do prave časti, še le s tem, ako se volja človekova popolno strinja z voljo Božjo.

Zastran serca je treba gojitelju se prizadevati, da lastnosti njegove natanko spoznava. So otroci, ki imajo prav blago, nežno serce; ne manjka se pa tudi tacihi, pri kterih je ravno nasprotno. To naj bo tudi gojitelju ravnilo, da je njegovo ravnanje potrebam primerjeno. Nežnemu sercu je treba vpravnavati pot čistega pa blagega čutila, in kjer tega primanjkuje, se mora s pravnimi pomočki buditi.

Namen tedaj je treba pri odgojevanji otrok vedno pred očmi imeti: tako voditi otroka in likati, da se osebnost njegova (principium quod) polasti trojnega načela (principium quo), t. j. uma, volje pa serca tako,

da se sklenejo vse te tri dušne moči v eno nebeško soglasje, ktero se dviga kakor duhovno petje k Bogu, s kterim se zdaj in na veke hvali in slavi.“ —

Po vsakem petji in vojaški godbi so prav radostno in odločno dečki vstali, in vsaki je spoznal, da so vsi brez razločka dobro umeli svojo nalogo.

Po pesmi „Tu es Petrus“ etc. je mil. škof Ratafel zahvalo naznanil v turškem jeziku vis. porti v imenu učeničkov, učencev in vsega bulgarskega naroda za varstvo, brambo in pomoč ter zaupanje, da jim tudi v prihodnje svoje roke ne umakne.

Nasledval je triglasen spév na čast turškemu caru. Cesarju francoskemu v slavo se je pelo čveteroglasno: Dominine salvum fac etc. Ravno to se je pelo cesarju avstrijskemu. Naposled se je razdelilo 30 daril. Perve tri je blagoserčno podarila gospa de Courtois, žena francoskega konzula. Ko so bile razdeljene darila, je še konzul francoski gospod de Courtois govoril pomenljive besede šolskemu ravnatelju in vsim zbranim.

Nad hišnimi vrati je visela zastava papeževa, in s platnom povlečeni prostor so zaljšali portrėti Nj. svetosti papeža, cesarja francoskega, avstrijskega, pa sultana, kakor tudi zastave imenovanih deržav. Gledalcev je bilo toliko število, da ni bilo samo po hišnih oknih in kotih vse polno, ampak tudi na strehah sosednjih je bilo viditi ljudi.

Razum zgorej imenovanih nauk se bodo vpeljali v našo šolo še: Merjevstvo, fizika, naravoslovje, občna zgodovina, pa gerški jezik. Šola se prične 21. sept.

Pelinovec.

Ozdravela sem. Italijanski pregovor pravi, da ga ni dné v letu, o katerem bi sv. Anton ne storil 13 čudežev. „Osservatore Cattolico“ popisuje, kako je 13. roznika, v god sv. Antona, ozdravela v bolnišnici v Basani usmiljena sestra Oliva Rossoni. Oliva je bila že čisto oslabela, vidile so sestre, da ni zanjo več pomoči pri ljudéh ter so z živim zaupanjem pribežale k čudodelniku sv. Antonu in so njemu na čast z veliko gorečnostjo opravile trinajstdnevnicu. V jutro sv. Antona dan najdejo neprevidoma Olivo čisto zdravo. Doktor Chemin, zdravnik in ravnatelj basanske bolnišnice, je izročil véliki prednici usmiljenih sester to-le spričevanje: „Oznaniti mi je čeznavadna, prav vesela dogodba, in ta je, da je naša sestra Oliva na enkrat od mertvih vstala k življenju in zdravju — moram zares reči, da po vsih nas sodbi je bila toliko kakor mertva. V saboto, 12. rožn., sem bil pozno v večer pri nji in našel sem njeno bolezen v dušniku, kakor tudi vodenico v največi nevarnosti, kar se more misliti; kadar je dihala, se persi niso čisto nič več dvigale. Ali poslušajte, kaj se je necej zgodilo. Ob 4 zjutraj, v nedeljo 13. rožn., vstane sestra Oliva iz postelje, ktere čez 2 mesca ni bila zapustila, pride v sobo prednice in jo zbudí z besedami: „Ozdravela sem.“ Glavarica misli, da uboga sestra to počenja v vročini in jo spremi v posteljo. Po 8 grem po navadi obiskovat, stopim v predél usmiljenih sester in vidim Olivo, ki mi oblečena naproti gre. Morete si misliti, kako sem se čudil in stermit! Ko se nekoliko zberem, jo pričnem bolj na tanko gledati, in vidim, da ji je obličje polno zdravja in veselja, in da so zginile vse znamenja bolezní. Ta neoveržljiva dogodba se ne dá znanstveno tolmačiti, ne gre v navadni red stvari. Tako oživljenje stvora, ki ga nisem naznanil samo jest, ampak tudi še dva zdravnika za zgubljenega, mora zares materijaliste gnati k premišljevanju. Zdravje sestre Olive se ohrani, včeraj je bila že v cerkvi in prejela je sv. obhajilo. Ob kratkem, to ozdravljenje je čudež. Jaz sem bil tako terdo prepričan, da sestra Oliva mora prav v kratkem umreti,

da sem že pisal svojemu prijatlu, ravnatelju bolnišnice v Rovigu, naj mi naznani, kako se ondi dela pri pokopanju usmiljene sestre. S poštovanjem itd. V Bassanu 16. rožn. 1868. Dr. Chemin, ravnatelj v bolnišnici." (K. L.)

Hus-liberaluh. „Laibaherica“ terdi, da Mladočehi prezirajo vzajemnost liberalnih strank vsih dežel in narodnost tam, kjer bi liberalna korist vender morala vlevati, da jih za prijatle spoznajo. Za tacega vsesplošnega liberalca „Laibaherica“ ceni Husa, in nikakor ne za „Deutschenfresserja“, kakor — češ — ga cenijo Mladočehi. — Človekožerci so vsi gerdi, naj gerši še, če brat brata jé.

Razgled po svetu.

V Fuldi zbrani škofje v pastirskem listu do vernikov pobijajo prazne in lažnjive pomislke zoper vesoljni cerkveni. Zbor zagotavljajo, da nikoli ne more koncil novih naukov razglasiti, ki niso v sv. pismu ali v izročilu; nikoli in nikakor ne bo oznanoval kaj pravici, državljanskim pravom in njihovim gosposkam, ali nravi, svobodi in praviim koristim vede nasprotnega. Še veliko družih pomislikov so razkropili.

V Lipsii je ravno sedanji čas neko pravo Antikristovo gnejzdo. Ne le, da tista „Allgemeinerica“ z vsakterimi lažmi in kovarstvi zoper splošnji cerkveni zbor barantá, pobrali so tudi Antikristovi napovedovači po imenovanem časniku natrošene členke skupaj, so zvezali ljuliko v snope ter jih po svetu razpošiljajo. Keršanski „gumpci“ in „tumpci“, kaj pa da, si bodo za žuljevi denar od judovskih in frajmavarskih barantájev kupovali ljuliko in si ž njo svojo nespametno glavo napolnovali ter se nejevere popolnoma upijanili. In kaj nam še „Laibaherica“ pripoveduje? Pravi, da ti pisarji razklicujejo sami sebe za katoličane! Pa kakošne? za take, ki so „zoper rimski dvor in zoper jezuite“, „liberalni katoličani!“ Katoličani v katoliški cerkvi, pa zoper katoliško cerkev! Ali je že kdo slišal kaj tacega, kar nam „Laibaherica“ naznanuje? Slišal je vsak, kdor v cerkev hodi, zakaj vsako leto se bere sedmo nedeljo po binkošnih evangelij: „Varujte se lažnjivih prerokov, kateri pridejo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so grabljiivi volkovi! Po njih sadujih bote spoznali.“ (Mat. 7, 15. id.) Ali vidite, čutite sad teh lažnjivih prerokov? Njih sad je med tolikimi drugimi ta, da hočejo katoličane zoper namestnika Kristusovega spuntati, da hočejo vernikom glavo odtergati! Ali more pa kdo brez glave živeti? More brez poglavarja, ki ga je Kristus postavil, katoličan, pravovernik, Kristusov učenec biti? Gospodje v ovčjih kožah se le tega tako neznansko bojé, kar bode zbor sklenil, in ravno s tem naj očitniše kažejo, kdo da so. Zakaj, ko bi bili oni res verniki, bi vedili in verovali, da je cerkev v svojih pravih zborih nezmotljiva, ker jo sv. Duh vlada, in bili bi brez skerbí. Kar bo cerkev sklenila, to je božje delo in rodilo bode to „dobro drevo“ tudi „dober sad“, dosegló bo čedalje bolj ravno tisto, kar lažnjivi preroki menijo, da bi sklepi odvráčevali, — dosegló bo čedalje obilniše zedinovanje ločenih s katoliško cerkvijo, — dosegló bo vesoljni zbor, da bo toliko hitreje „en hlev in en pastir.“

Razne novice. Laško ministerstvo zapira republikance, pečati demokratiške časnike, minister Pironti je dal okrožnico, ki nevarnost žuga tiskarski postavi, in šum se velik dela zavoljo tega, demokracija počenja, da naj se ministerstvo zatoži. V Alessandrii je bojda polno političkih jetnikov. Pironti se ministerstvu odpoveduje; kaže se spét premena ministerstva. — V laški Kvesturi

v Bolonji je štiri milijone lir ukradenih. O blažena Italija, in z njo vred nova éra! — Novi serbski vstav menda judom ni odveč vgoden. Avstrija, Anglija in Francija se nekje hočejo zanje popečati, pa jim bodo javaljne na Turško pot pogladile, kajti imajo drugod tako „fletno“ — mem mnogih domačinov. — V Fuldi zbrani škofje so 6. kim. sklenili svoje posvetovanja. — Na Dunaju bodo duhovni od 20–24. kim. imeli duhovne vaje; vodil jih bode o. Maks Klinkowström. — Sovraštvo zoper katoliško duhovstvo, oznanovano po Garibaldi vovih pismih, je v Rimu zaklalo kurata pri ss. Celzu in Julijanu. To je liberaluhovskega humanizma sad, ktereга delo so laži in hujskanje zoper duhovstvo. —

Iz Ljubljane. Slovenska abecednica v novi in stari pisavi, že večkrat natisnjena, se dobiva pri Blazniku. Ker je še zmiraj dosti bukev v stari pisavi in bodo vedno svojo veljavo ohranile, torej je saj toliko potrebno, da mladina tudi v nji tiskane bukve brati zna. Tudi zavoljo prav koristnih naukov o nravi in čednem obnašanju je ta naj cenejši knjižica (po 5 nkr.) priporočevanja vredna.

Iz Samobora nam je čast. Br. Vuga poslal za misijonarja Miroslava Chmeliček-a te-le hervaške knjige: Katolički katekizam; Slovnico za 4. razred; Put vu nebo (molitvenik); Svibanjski ružičnjak (Šmarnice). Bog plačaj; — prav dobro ste zadeli!

Preganjavci mnihov. Konkordat-marš! — Mnihi jezuiti, ligorjani, redemtoristi-marš! — drugi pod splošnjo postavo Adamovih otrók! itd. Tako in enako so sklepali gg. konštitucionelerji, katerih marsikteri je gotovo že klosterske dobrote vžival, ali jih še bode, — katerih sodba o duhovnih redovih pa toliko veljá, kolikor sodba kertova o solčnih barvah.

Novo šolsko leto za bogoslovce se začne z začetkom mesca oktobra. Dr. J. K. Pogačar.

Birma bode 20. septembra v Leskovcu; 21. v Šentjerneju; 22. v Škocijanu.

Z Gorenskega, 13. kim. Tukaj v Kranji je bila 8. kim., t. j. malega Šmarna dan dopoldne nabira vojakov v pohujšanje in godernjanje vsih vernih ljudi. Vpraša se pa, ali ima okrajni poglavar res pravico, vest ljudi tako žaliti in jih od Božje službe zapovedane praznike odvrácati, in ali je tako djanje modro in previdno ter deržavi v korist? Zraven tega, da je z nabirami že navadno toliko hrupa sklenjenega, kar vsak vé, je tudi slehernemu podučenemu katoličanu dobro znano, da je zapovedane praznike pod zgubo zveličanja dolžan pri Božji službi biti. Tako djanje tedaj zanesljivo ni volja vis. vlade, in ko bi že bilo, je pomniti, da po konštitucionalni vredbi je tudi ona za svoje djanja odgovorna, ker vsak le malo prevdarni človek previdi, da to ni umna politika, ako se vse verno ljudstvo brez potrebe na naj občutljivi strani v nejevoljo spravlja. Dandanašnji, ko vesoljni mir po Evropi na tako slabi nitki visi, je gotovo naj manj čas za to.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Neka oseba, ki bi rada cekinov dala, 1 gl., in prosi sv. blagoslova za vse dušne potrebe. Za oropano cerkev na Čatežu. Neka žena 1 gl.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. P—r: Prihodnjič nekoliko. — G. S—t—: Serčna hvala za spomin! Spis prih. — G. L—ž—: Verjemite, da je naj bolje molčati; sicer se kavs na novo vname. —